

Μητροπολίτης Μάνης: “Ο άνθρωπος είναι καλλιτέχνημα του Θεού”

[Μητροπολιτικό Έργο](#) / [Ι.Μ. Μάνης](#)

Ο Μητροπολίτης Μάνης κ. Χρυσόστομος Γ΄ το απόγευμα της Τρίτης χοροστάτησε στον Πανηγυρικό Εσπερινό στον Ι.Ν. Αγίου Παντελεήμονος του Γηροκομείου Γυθείου, όπου και μίλησε με θέμα: «Ο υλόφρων είναι ο των αμαθών αμαθέστατος».

Πλήθος προσκυνητών συμπροσευχήθηκε στον εν λόγω ναό ενώ στο κήρυγμά του ο Μητροπολίτης κ. Χρυσόστομος ανέφερε ότι “ο άνθρωπος δέν είναι ένα βιολογικό ὄν, ὅπου πρυτανεύει ἡ υλικότητα ἢ ἡ τυχαιότητα, ἀλλά ένα καλλιτέχνημα τοῦ Θεοῦ, δημιουργία Του, μέ θεία σφραγίδα, μέ τελειότητα, μέ σκοπό τήν μίμηση τοῦ θείου προτύπου. Δέν ἀρκεῖ ἡ ἐξέταση καί ἡ γνώση τῆς ἀνατομίας καί τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ’ ἀπαιτεῖται καί ἡ ἐπίκληση τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου μέ τό ὅποιο ἔχει προικισθεῖ ἀπό τόν Θεό ὁ ἄνθρωπος”.

Στην ομιλία του ο Σεβασμιώτατος ανέφερε:

«Ο άγιος Παντελεήμων, ο ιατρός, πού έορτάζουμε, είναι ένας μεγάλος άγιος τής Έκκλησίας μας, Μεγαλομάρτυς καί Ίαματικός καί πολύ άγαπητός στό όρθόδοξο πλήρωμα. Είδικότερα, ο άγιος, όπως είχε μάθει καί από τόν πνευματικό πατέρα, τόν άγιο ιερέα Έρμόλαο, ήσκησε τήν ιατρική τέχνη μέ τιμή καί σεβασμό πρός τό ανθρώπινο σῶμα, αλλά συνάμα καί μέ έξαιρετική συμπεριφορά προσοχής καί διακρίσεως ως πρός τήν ψυχή τοῦ κάθε άσθενοῦς. Από τήν μία πλευρά είχε τήν φροντίδα γιά τό ανθρώπινο σῶμα μέ τόν πόνο του καί από τήν άλλη μεριμνοῦσε γιά τήν έν αὐτῷ έννοικοῦσα ψυχή.

Έτσι, ο άγιος δίνει τήν άφορμή νά όμιλήσουμε γιά τόν όλον άνθρωπο, τόν έκ σώματος ὕλικοῦ καί ψυχῆς πνευματικῆς συνιστάμενον.

Πράγματι, ο άνθρωπος πλασθείς ὑπό τοῦ Παναγάθου Θεοῦ είναι ή κορωνίς τής δημιουργίας. Χαρακτηριστικό γνώρισμά του, αὐτό τό διφυές, ήτοι μετέχει τοῦ πνευματικοῦ καί ὕλικοῦ κόσμου. Είναι ψυχοσωματική ένότητα. Δηλαδή, ο άνθρωπος είναι σῶμα καί ψυχή σέ μία άρμονία. Σῶμα φθαρτόν καί ψυχή άθάνατος. Έν προκειμένω, στό πρώτο βιβλίο τής Αγίας Γραφῆς, τήν Γένεση καί κυρίως στά πρώτα κεφάλαια, είναι πολύ ένδεικτικές οί λέξεις, όπως χοῦς, γῆ, σάρξ, πνοή, ψυχή, ζωή ή καί οί συμβολικές έκφράσεις καί παρομοιώσεις όπως, «καί έπλασεν ο Θεός τόν άνθρωπον», «ένεφύσησεν εἰς τό πρόσωπον αὐτοῦ», «έφύτευσεν ο Θεός παράδεισον». Καί βέβαια τό σημαντικότερον γιά τόν άνθρωπο είναι τό γεγραμμένο, ότι έπλάσθη «κατ' εἰκόνα καί καθ' όμοίωσιν» Θεοῦ, όπου έδῶ κρύβεται τό όλo μυστήριο άνθρωπος.

Ἀπό τήν ἄλλη θέση, βέβαια, ἔχουμε τήν ἐπιστήμη, ἡ ὁποία ἔρχεται καί καθορίζει, περιγράφει τά φαινόμενα, ἐρευνᾷ καί μελετᾷ τόν ἄνθρωπο καί καλῶς πράττει, ἀλλ' ὡς πρός τήν οὐσία καί τήν πρώτη τῶν πραγμάτων αἰτία καί τόν σκοπό, τό νόημα καί προορισμό τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου δέν δύναται νά δώσει ἀσφαλῶς καί ἀπόλυτη γνώμη. Τό μυστήριο ἄνθρωπος δέν διαφωτίζεται. Παραμένει μυστήριο, ὡς ὁ Δημιουργός τοῦ παντός καθώρισε. Ἔτσι, ὡς λέγει, ὁ Μέγας Βασίλειος, «τό ἐν τῷ ἀνθρώπῳ κατ' εἰκόνα Θεοῦ εἶναι τό καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ δυνάμει, τό δέ καθ' ὁμοίωσιν Θεοῦ τό κατ' εἰκόνα ἐνεργείᾳ» (PG. 30, 32c). Καί ωραιότατα γράφει ὁ ἴδιος: «Ἐάν δέ (=ὁ ἄνθρωπος) πρός τήν θειοτέραν ἀπονεύση μερίδα καί τάς τοῦ Πνεύματος ὑποδέξηται χάριτας (=ἐνεργείας), τότε γίνεται τῶν θειοτέρων καταπληκτικός, ὅσον αὐτοῦ τῇ φύσει σύμμετρον... Ὁ μέντοι τῇ θεότητι τοῦ Πνεύματος ἀνακραθεῖς νοῦς, οὗτος ἤδη τῶν μεγάλων ἐστί θεωρημάτων ἐποπτικός καί καθορᾷ τά θεῖα κάλλη, τοσοῦτον μέντοι ὅσον ἡ χάρις ἐνδίδωσι καί ἡ κατασκευή αὐτοῦ ὑποδέχεται» (Ἐπιστολή 233, 1, P.G. 32, 865).

Παρόμοια ὑψηλά νοήματα γιά τόν ἄνθρωπο μᾶς δίνει καί ὁ Γρηγόριος, ὁ Θεολόγος, ὅταν γράφει: «Ὁ τεχνίτης Λόγος (τοῦ Θεοῦ) ἀπό τά δύο, δηλαδή τήν ἀόρατο καί τήν ὀρατή φύση, δημιουργεῖ ἕνα ζωντανό πλάσμα, δηλαδή τόν ἄνθρωπο· καί ἀφοῦ ἔλαβε τό σῶμα ἀπό τήν ὕλη, πού εἶχε ἤδη δημιουργηθεῖ καί ἀφοῦ ἔβαλε μέσα σ' αὐτό πνοή ἀπό τόν ἑαυτό του..., τόν τοποθετεῖ ἐπάνω στή γῆ τρόπον τινά, ὡς ἕνα δεύτερο κόσμο, μεγάλο μέσα στό μικρό, ὡς ἕνα ἄλλο ἄγγελο, μικτόν προσκυνητήν

(λάτρην), έπιτηρητή τής όρατής κτίσεως, μνημένο στά μυστικά τής άοράτου (μόνον διά τοῦ νοῦ άντιληπτής), βασιλέα τῶν έπιγείων, άλλ' ύπήκοο στήν άνω βασιλεία, έπίγειο καί ούράνιο, πρόσκαιρο καί άθάνατο, όρατό καί άόρατο, εύρισκόμενον στό μέσον μεταξύ μεγαλείου καί ταπεινής θέσεως· τόν ίδιον πνεῦμα καί σάρκα· ένα ζωντανό όν, τό όποϊον έδῶ (στόν κόσμο αυτό) διακυβερνάται, άλλ' άλλοῦ κατευθύνεται (άποδημεϊ), καί, πρᾶγμα πού άποτελεϊ τό άκρον άωτον τοῦ μυστηρίου, φθάνει στήν θέωση μέ τήν ροπή (τάση) πρός τόν Θεόν» (PG 36, 321 έπ.).

*

Κατ' άκολουθίαν τῶν άνωτέρω, όποιος ίσχυρίζεται ότι ό άνθρωπος εἶναι μία υλική όντότητα καί τίποτα άλλο, αυτός ό υλόφρων εἶναι ό τῶν άμαθῶν άμαθέστατος. Χωρίς τό αὔτεξούσιο, τήν βούληση, τήν νόηση, τήν ψυχή, στερούμενος κάθε πνευματικής ύποστάσεως, ό άνθρωπος εἶναι άπλή σωματική μηχανή. Αυτό δηλώνει μία καθαρῶς υλιστική δοξασία καταβιβάζουσα τόν άνθρωπον εἰς ζωῶδη κατάσταση. Τό, σκέπτομαι, συλλογίζομαι, θέλω, κρίνω, γνωρίζω, αποφασίζω, προσεύχομαι εἶναι λειτουργίες, οἱ όποῖες δέν ἔχουν κάτι τό υλικό, οὔτε μποροῦν νά διεξαχθοῦν από κάποιο σωματικό ὄργανο. Για παράδειγμα ή έγκεφαλική ὕλη ποτέ δέν δύναται νά βουλευθεί καί νά κρίνει οὔτε νά καθωρίσει ήθικά καθήκοντα ή νά δημιουργήσει συνείδηση.

Ύπό τό φῶς τῶν άνωτέρω, συνειδητοποιοῦμε ότι ή άληθής έπιστήμη δέν υπεισέρχεται στά ζητήματα τής θρησκείας. Δέν εἶναι άρμοδία νά όρίσει τά πνευματικά θέματα τής ψυχῆς τοῦ ανθρώπου. Άλλωστε, ή ψυχή εἶναι άϋλος, άφθαρτος καί άόρατος δύναμη ἔσω τοῦ ανθρώπου. Έπειτα ή έπιστήμη δέν δημιούργησε τόν άνθρωπο άλλ' ό άνθρωπος δημιούργησε τήν έπιστήμη καί τήν όλη τεχνολογία. Καί ή έπιστήμη δέν ἔχει Θεό, οἱ έπιστήμονες ἔχουν Θεό καί έπιστήμη. Εἶναι σαφές ότι άν ύπάρχει ό άνθρωπος καί τά ἔργα αὐτοῦ διά τοῦ «λόγου» του, εἶναι γιατί ύπάρχει Θεός. Συνεπῶς, ή έπιστήμη θά ἐξηγήσει τό «πῶς» καί τό «τί» τοῦ ανθρώπου. Άλλ' ή θρησκεία θά πεί γιά τό «ποιός» καί τό «γιατί».

Ἡ ἀνωτερότητα, μάλιστα, τοῦ ἀνθρώπου καταφαίνεται ἀπό τό γεγονός ὅτι ὁ ἄνθρωπος θρησκεύει. Δηλαδή, κατά κυριολεξίαν ἔχει ἐσωτάτη πνευματική ἐξάρτηση ἀπό τόν Δημιουργό καί Πλάστη του. Ὑπάρχει προσωπική σχέση, πνευματική συγγένεια, μία ἀμφίδρομη σχέση πλάσματος καί Πλάστου. Ἐμφυτος τυγχάνει ἡ θρησκευτικότητα τοῦ ἀνθρώπου καί οὐδεὶς δύναται νά κατορθώσει τήν ἐκρίζωση αὐτῆς. Ὅσάκις προσπάθησε ἡ νοησιарχία, ἡ ὑλιστική σκέψη, ὁ λεγόμενος «διαφωτισμός», ὁ ἐξορθολογισμός, νά ἐπιλύσουν ζητήματα τοῦ πνευματικοῦ κόσμου τοῦ ἀνθρώπου κατέληξαν σέ συμπεράσματα ψευδῆ καί σέ πεπλανημένα πορίσματα καί τελικά σέ ἀδιέξοδα. Τό θέμα «Θεός» παραμένει πάντοτε ἐντός τοῦ «εἶναι» τοῦ κάθε ἀνθρώπου. Δέν διαγράφεται οὔτε ἐκμηδενίζεται. Τό θρησκευτικό συναίσθημα εἶναι ἀκατάβλητο.

Γι' αὐτό, ὡς προσφυῶς ἔχει λεχθεῖ -«ὁ ἄνθρωπος δέν δύναται νά εὕρει ἀνάπαυσιν καί εὐφροσύνη εἰμὴ μόνον ἐν τῷ Θεῷ».

Συνεπῶς, ὁ ἄνθρωπος δέν εἶναι ἓνα βιολογικό ὄν, ὅπου πρυτανεύει ἡ ὑλικότητα ἢ ἡ τυχειότητα, ἀλλά ἓνα καλλιτέχνημα τοῦ Θεοῦ, δημιουργία Του, μέ θεία σφραγίδα, μέ τελειότητα, μέ σκοπό τήν μίμηση τοῦ θείου προτύπου. Δέν ἀρκεῖ ἡ ἐξέταση καί ἡ γνώση τῆς ἀνατομίας καί τῆς φυσιολογίας τοῦ ἀνθρώπου, ἀλλ' ἀπαιτεῖται καί ἡ ἐπίκληση τοῦ πνευματικοῦ στοιχείου μέ τό ὅποιο ἔχει προικισθεῖ ἀπό τόν Θεό ὁ ἄνθρωπος. Γι' αὐτό κατ' ἐπέκτασιν ὁ Ἱ. Χρυσόστομος θά πεῖ: «Ἄνθρωπος γάρ ἐστίν, οὐχ ὅστις ἀπλῶς, χεῖρας καί πόδας ἔχει ἀνθρώπου, οὐδ' ὅστις ἐστὶ λογικός μόνον,

ἀλλ' ὅστις εὐσέβειαν καὶ ἀρετὴν μετὰ παρρησίας ἀσκεῖ» (PG 49, 232α). Καί ἐκ τῶν νεοτέρων χρόνων ὁ σπουδαῖος ἐπιστήμων Bl. Pascal θά πεῖ: «Θρησκεία καὶ ἐπιστήμη ἔχουν δύο χωριστάς σφαῖρας καὶ ἡ καρδιά, ἔχει τοὺς λόγους της, τοὺς ὁποίους τό λογικόν ἀγνοεῖ». Ἔτσι, θρησκεία καὶ ἐπιστήμη συνεργάζονται, συνδιαλέγονται, γνωρίζουν τὰ ὅρια καὶ εὐλόγως ἀποδεικνύουν τό «ὡς θαυμαστά τὰ ἔργα Σου Κύριε».

*

Ἀλλά, ἂν ἡ κρίση τῶν ἡμερῶν μας ἐμφανίζεται μέ ὑποχωρήσεις συνεχεῖς σέ ἀκατάλυτες βασικές ἀρχές, ἂν ὁ ὕλισμός προβάλλεται ὡς πανάκεια πρὸς ἐπίλυσιν τῶν ἐρωτημάτων τῆς ὑπάρξεως καὶ ἂν ἐπικρατεῖ ἡ ἠθικὴ παρακμή, αὐτό ἐπισυμβαίνει, ἐπειδὴ, γιὰ μία ἀκόμη φορά ἐπιβεβαιώνεται τό ψαλμικόν: «Ἄνθρωπος ἐν τιμῇ ὧν οὐ συνῆκε, παρασυνεβλήθη τοῖς κτήνεσι τοῖς ἀνοήτοις καὶ ὡμοιώθη αὐτοῖς» (Ψαλμ. μη', 20). Πόσο ἀληθές εἶναι αὐτό!

Ὡστόσο, «Κύριος ἔκτισεν ἐκ γῆς ἄνθρωπον... καὶ ἔθηκε τὸν φόβον αὐτοῦ ἐπὶ τὰς καρδίας αὐτῶν δεῖξαι αὐτοῖς τό μεγαλεῖον τῶν ἔργων αὐτοῦ καὶ ἔδωκε δι' αἰώνων καυχᾶσθαι ἐπὶ τοῖς θαυμασίοις αὐτοῦ, ἵνα διηγῶνται τὰ μεγαλεῖα τῶν ἔργων αὐτοῦ, καὶ ὄνομα ἁγιασμοῦ αἰνέσουσιν» (Σοφ. Σολ. 17, 1-10).

Πράγματι, εἶναι μεγαλεῖο ὁ ἄνθρωπος ἀπὸ τὸν ἀριστοτέχνη Θεό. Ὅφείλουμε, συνεπῶς, νά μή τὸν ἀτιμάζουμε θεωρῶντας, ὅτι τό ὕλιστικὸ φρόνημα περὶ τοῦ ἀνθρώπου εἶναι καθ' ὁλοκληρίαν ἐπιστημονικὴ ἀλήθεια. Ἡ ἀκεραιότητα τῆς ἀνθρώπινης ὑπαρξεως ἔγκειται στό διφυές αὐτῆς. Ἡ ψυχοσωματικὴ ἐνότητα τυγχάνει ἓνα ἀπηρτισμένο σύνολο τῆς θείας πρόνοιας. Καὶ ὁ ἅγιος Παντελεήμων αὐτό καταδεικνύει μέ τὸν βίο του. Τίμησε σῶμα καὶ ψυχὴ, σεβάστηκε τὸν ἄνθρωπο, γιατί ἦταν ἄνθρωπος τοῦ Θεοῦ».

